

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง การถ่ายทอดคอมพิวเตอร์ทางการเมืองของระบอบ
ราชาธิปไตยในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ โดยอาศัยแหล่งข้อมูล การเก็บ
รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 ประเภท คือ

1. ข้อมูลเทปบันทึกภาพละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ที่ออกอากาศตั้งแต่ต้นเดือนสิงหาคม
2535 ถึงสิ้นเดือนกรกฎาคม 2536 รวมระยะเวลาทั้งสิ้นหนึ่งปี มีทั้งหมด 7 เรื่อง
ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<u>ประเภท</u>	<u>ชื่อละคร</u>	<u>สถานีโทรทัศน์</u>	<u>ช่วงเวลาการออกอากาศ</u>	<u>ความยาว</u>
นิทานดั้งเดิม	โมงป่า	ช่อง 7	เสาร์-อาทิตย์ 9.00-10.00 น. กันยายน 2535-มกราคม 2536	32 ตอน*
"	จันทโครพ	ช่อง 7	เสาร์-อาทิตย์ 9.00-10.00 น. มกราคม 2536-พฤษภาคม 2536	30 ตอน*
"	โสนน้อยเรือนงาม	ช่อง 7	เสาร์-อาทิตย์ 9.00-10.00 น. พฤษภาคม 2536-กันยายน 2536	38 ตอน*
"	สังข์ศิลป์ชัย	ช่อง 3	เสาร์-อาทิตย์ 6.00-7.00 น. มกราคม 2536-เมษายน 2536	24 ตอน*
นิทานแต่งใหม่	ลูกสาวพระอาทิตย์	ช่อง 3	จันทร์-ศุกร์ 16.45-17.15 น. สิงหาคม 2535-พฤศจิกายน 2535	52 ตอน**
"	เจ้าชายค่อม	ช่อง 3	เสาร์-อาทิตย์ 7.00-8.00 น. ธันวาคม 2535-กุมภาพันธ์ 2536	20 ตอน*
"	อภินิหารทับทิมดำ	ช่อง 3	เสาร์-อาทิตย์ 7.00-8.00 น. กุมภาพันธ์ 2536-พฤษภาคม 2536	26 ตอน*

* ความยาวตอนละ 1 ชั่วโมง

** ความยาวตอนละ 30 นาที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ข้อมูลบุคคล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิต ผู้ดำเนินงาน
ผู้เขียนบท ของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ดังนี้คือ

2.1 ผู้ผลิต

เปรมกมล โชติกเสถียร

(ผู้ผลิตละครโทรทัศน์เรื่องเจ้าชายค่อม)

2.2 ผู้แต่ง

สະบັดชัย

(ผู้แต่งนิทานเรื่องเจ้าชายค่อม)

2.3 ผู้เขียนบท

ภาวิต

(ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่องโม่งป่า จันทโครพ
โสนน้อยเรือนงาม)

วรการ

(ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่องเจ้าชายค่อม)

2.4 ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต

เล็ก กอฉญ

(ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายผลิตรายการสถานีโทรทัศน์ช่อง 3
ซึ่งเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกละครโทรทัศน์
จักร ๆ วงศ์ ๆ ว่า เรื่องใดอนุมัติให้สร้างได้
จากเรื่องย่อที่บริษัทต่าง ๆ เสนอ)

ประทุม สิ้นสุดส่าห์

(หัวหน้าฝ่ายเสื้อผ้า และช่วยกำกับการแสดงด้วย
ในบางครั้ง ในละครโทรทัศน์เรื่องโม่งป่า
จันทโครพ โสนน้อยเรือนงาม)

3. ข้อมูลเอกสาร

ข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ สารนิพนธ์เรื่อง การผลิตรายการละครพินบ้าน ของฉัตรพรหม สุตเสนาะ หนังสือ รวมทั้งบทความและบทสัมภาษณ์ผู้ผลิตละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ เช่น ผู้ผลิต ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับเทคนิค ผู้แตงนิกาน ผู้เขียนบท ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากนิตยสารต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทางสัญวิทยา เป็นกรอบและวิธีการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ว่า มีการสร้างและถ่ายทอดความหมายทางอุดมการณ์ โดยผ่านสัญยะต่าง ๆ ในละครอย่างไร ซึ่งได้อาศัยทฤษฎีการครอบงำทางอุดมการณ์เป็นหลักว่า ชนชั้นปกครองมีการถ่ายทอดอุดมการณ์หลักให้แก่ชนชั้นผู้ใต้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างสถานภาพและอำนาจของชนชั้นปกครอง และแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตย เป็นกรอบการวิเคราะห์ว่า ชนชั้นกษัตริย์ได้ถ่ายทอดอุดมการณ์เทวราชา และอุดมการณ์ธรรมราชา ให้แก่คนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครองให้แก่ชนชั้นตน โดยใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์บทละคร ร่วมกับแนวคิดเรื่อง กระบวนการผลิตและถ่ายทอดความหมายโดยใช้ภาษาโทรทัศน์ ในการพิจารณาละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ว่า ถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตยอะไรบ้าง และมีกระบวนการถ่ายทอดความหมาย ผ่านเทคนิคการนำเสนอของละครโทรทัศน์ อันได้แก่ อวัจนภาษา คือ ภาพ แสง สี เสียง และวัจนภาษา คือ คำสนทนา คำบรรยาย อย่างไร

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมีขั้นตอนดังนี้

1. การจำแนกข้อมูลและประเภทของข้อมูล เพื่อจัดแบ่งละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ทั้งเจ็ดเรื่องออกเป็นประเภทตามเกณฑ์ต่าง ๆ

2. การวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหาของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ทั้งเจ็ดเรื่องว่า มีโครงเรื่องหลัก โครงเรื่องย่อย และแก่นเรื่องอย่างไร มีตัวละครฝ่ายดีและฝ่ายร้าย ซึ่งจำแนกตามชนชั้นคนในสังคมไทยโบราณอย่างไร และตัวละครแต่ละฝ่ายมีจุดจบอย่างไร รวมทั้งโครงสร้างเหล่านี้ของละคร ได้ถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตยอะไร และอย่างไร

3. การวิเคราะห์หาแบบแผนร่วมทางโครงสร้างเนื้อหา ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ แต่ละเรื่องมีองค์ประกอบของโครงสร้างเนื้อหาใดที่คล้ายคลึงกันบ้าง และแบบแผนโครงสร้างเนื้อหาดังกล่าวมีความหมายในการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตยอย่างไร

4. การวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดอุดมการณ์เทวราชา และอุดมการณ์ธรรมราชา ซึ่งอาศัยเทคนิคการนำเสนอทางโทรทัศน์ โดยเลือกวิเคราะห์จากแบบแผนร่วมทางโครงสร้างเนื้อหา ในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ

5. การวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนอุดมการณ์ดั้งเดิมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมสมัยใหม่ โดยเลือกวิเคราะห์เฉพาะละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่องที่มีความเด่นในแง่ การถ่ายทอดอุดมการณ์เทวราชา อุดมการณ์ธรรมราชา และการปรับเปลี่ยนของอุดมการณ์เทวราชา

ส่วนข้อมูลประเภทเอกสารและบุคคลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ประกอบการศึกษาว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตละคร มีส่วนถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตยผ่านทางภาษาโทรทัศน์ในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ อย่างไร

การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำเสนอในลักษณะบรรยายและตาราง